

Koninklijk Nederlands
Meteorologisch Instituut
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Neerslagextremen in een veranderend klimaat

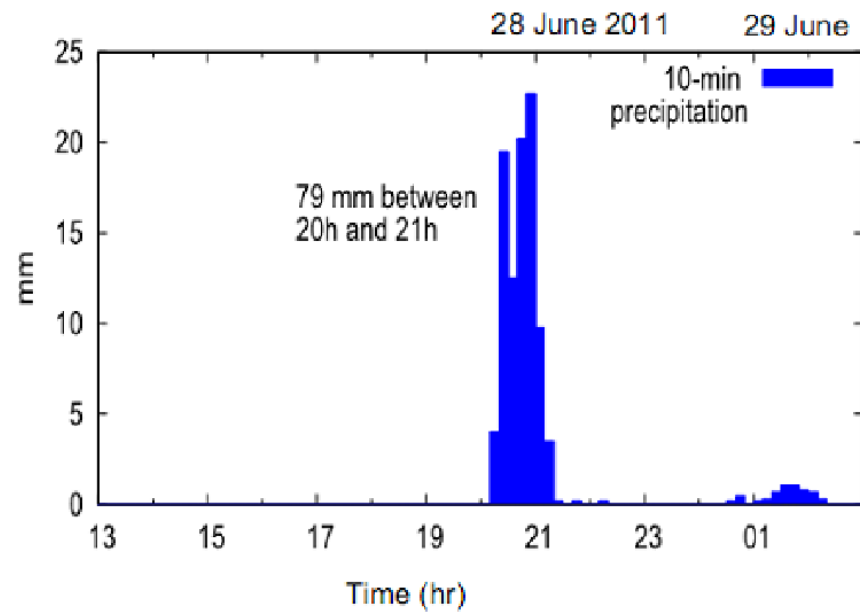
Geert Lenderink

m.m.v.: J. Attema, J. Loriaux,
E. van Meijgaard & G. J van
Oldenborgh

Convectieve neerslagextremen

Herwijnen, Juni 2011

Cumulonimbus

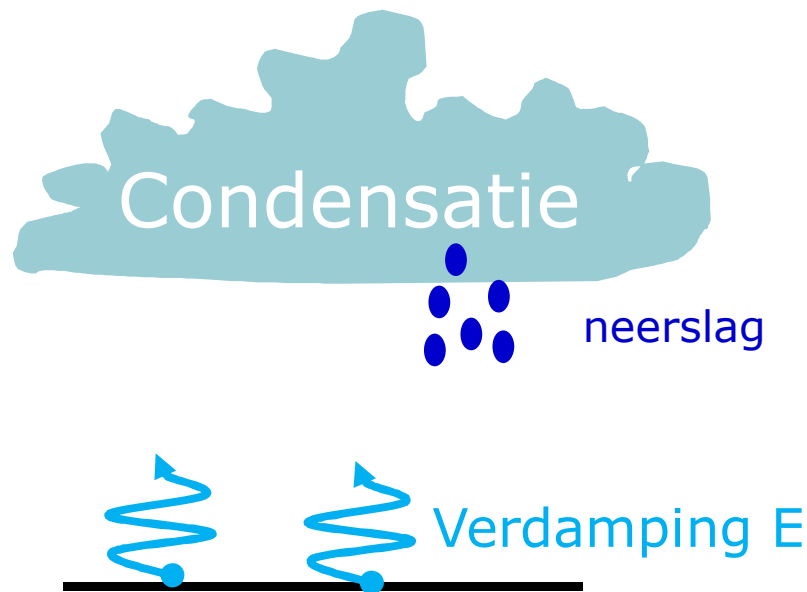

Inhoud

1. Conceptuele ideeën over neerslagveranderingen in een opwarmend klimaat
2. Waargenomen relaties
3. Simpele modellen: een conceptueel model t.b.v. interpretatie waarnemingen
4. Complexe modellen: klimaatmodellen & mesoschaal atmosfeer modellen

Verdamping, neerslag en klimaat: Energiebalans op wereldschaal

Op lange duur:

neerslag = verdamping

- 1 % meer neerslag is equivalent aan $\sim 1 \text{ W/m}^2$ latente warmte

Bij verdubbeling CO_2 :

- directe stralingsforcering van 3.7 W/m^2
- 2-4 °C mondiale opwarming, na feedbacks.
- $\sim 2 \%$ meer neerslag en verdamping per graad opwarming

Veranderingen in neerslagextremen bij klimaatveranderen: het ruwe idee

1. Door het broeikas effect wordt het warmer; 1.5 tot 4 graden tegen het eind van de eeuw
2. Warmere lucht kan meer vocht bevatten
3. Neerslagextremen worden in belangrijke mate bepaald door de (maximale) hoeveelheid vocht in de atmosfeer
4. Neerslagextremen zullen toenemen.

Warmere lucht kan meer water "bevatten": de Clausius-Clapeyron relatie

e_s : verzadigde dampdruk
~ hoeveelheid waterdamp

l_v : latente warmte bij verdamping
($2.5 \cdot 10^6 \text{ J kg}^{-1}$)

$$\frac{de_s}{dT} = \frac{l_v e_s}{R_v T^2}$$

T : absolute temperatuur (K)

R_v : gas constante
($461 \text{ J kg}^{-1} \text{ K}^{-1}$)

De Clausius Clapeyron relatie is bij benadering exponentieel bij aardse temperaturen

$$\frac{de_s}{e_s dT} = \frac{d \ln e_s}{dT} = \frac{l_v}{R_v T^2}$$

$$\frac{d \ln e_s}{dT_*} = \frac{l_v}{R_v 273.15^2 \left(1 + \frac{2}{273.15} T_* + \frac{1}{273.15^2} T_*^2\right)}$$

T_* temperatuur in Celsius

$$\frac{d \ln e_s}{dT_*} \approx \frac{l_v}{R_v 273.15^2} \left(1 - \frac{2}{273.15} T_*\right)$$

$$\frac{d \ln e_s}{dT_*} \approx 0.07(1 - 0.007 T_*)$$

7 % per graad toename bij 0 °C
6 % per graad bij ~ 20 °C

De hoeveelheid vocht in de atmosfeer

De hoeveelheid vocht is:

$$q_v = q_{sat} RH$$

met RH de relatieve vochtigheid en

q_{sat} de verzadiging specifieke vochtigheid

De hoeveelheid vocht in de atmosfeer verandert volgens:

$$\frac{\delta q_v}{q_v} = \frac{\delta q_{sat}}{q_{sat}} + \frac{\delta RH}{RH} + h.o.t$$

Kleine veranderingen relatieve vochtigheid – een energetisch argument

De verdamping aan het oppervlak E :

$$E \cong \lambda(q_s - q) = \lambda(1 - RH)q_s$$

$$\delta E \cong (1 - RH)q_s \delta \lambda + \lambda(1 - RH)\delta q_s - \lambda q_s \delta RH + h.o.t.$$

$$\delta RH \cong (1 - RH) \left[\frac{\delta q_s}{q_s} - \frac{\delta E}{E} + \frac{\delta \lambda}{\lambda} \right]$$

0.2-0.4   0.07 per C   0.02 per C   ? (relatief klein, behalve bij
grootschalige uitdroging grond op
continenten in zomer)

Kleine veranderingen in relatieve vochtigheid worden ondersteund door klimaatmodellen (behalve op continenten in de zomer).

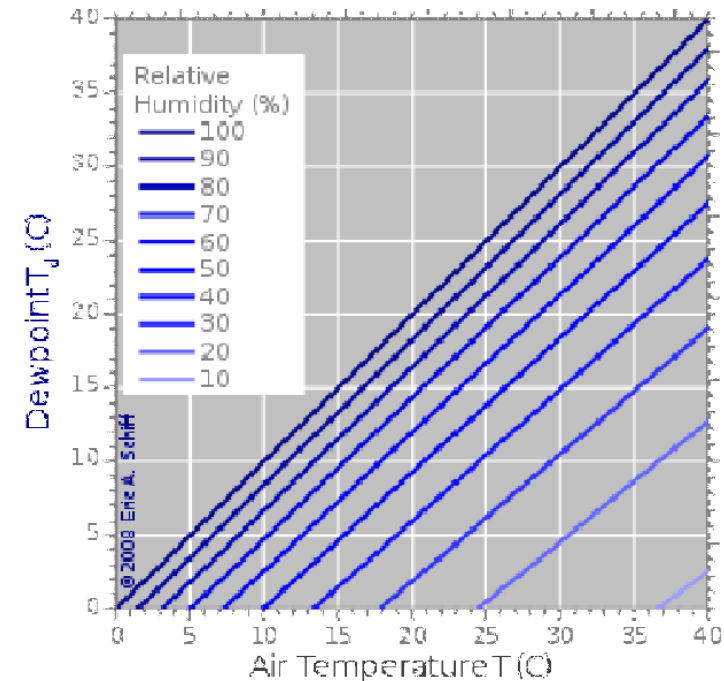
Het dauwpunt: een maat voor de hoeveelheid vocht in de atmosfeer

Het dauwpunt T_d is de temperatuur waarbij verzadiging optreedt:

$$q_{\text{sat}}(T_d) = q_v$$

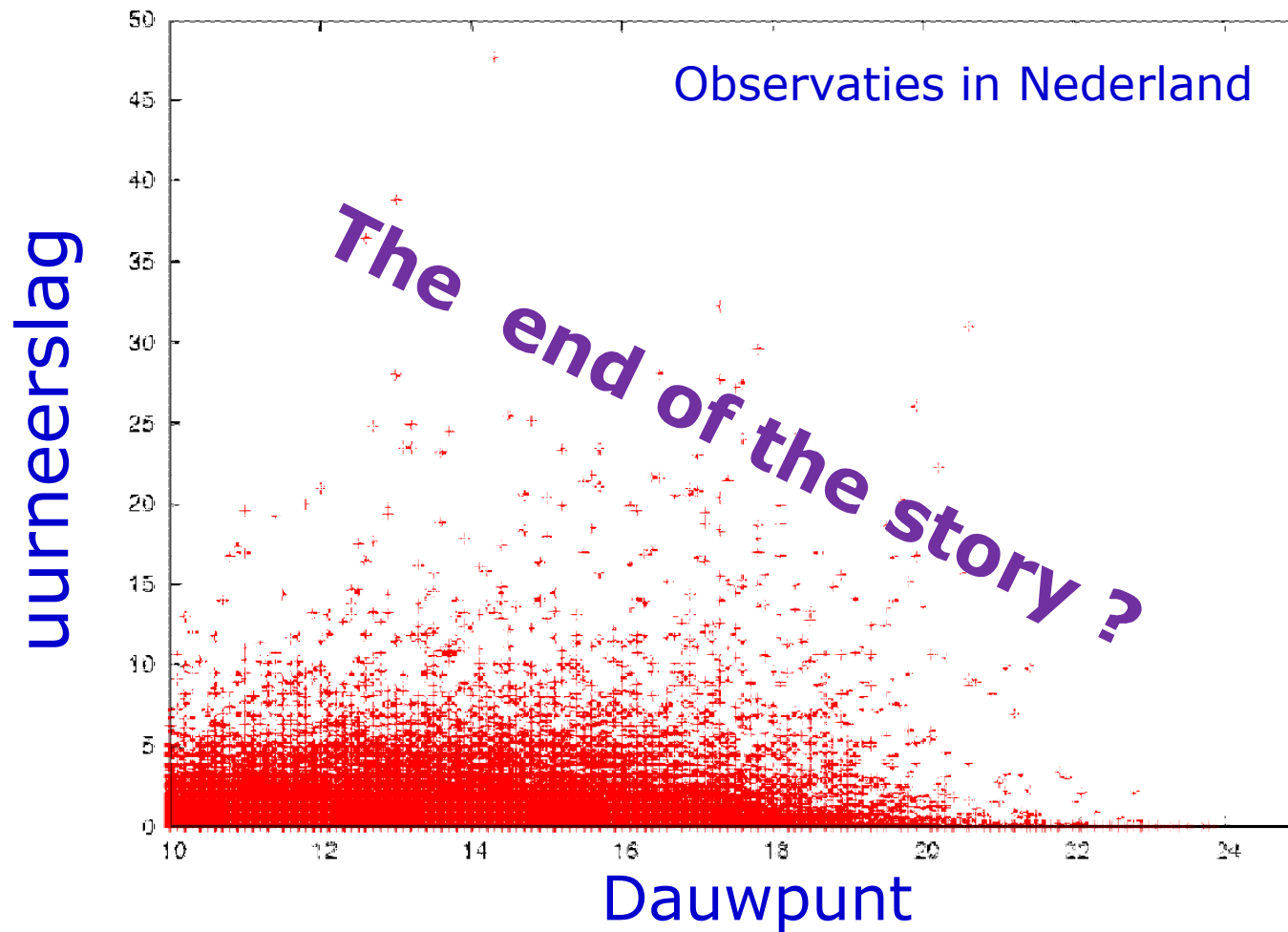
Het dauwpunt is een maat voor absolute vochtigheid

De dauwpuntdepressie $T - T_d$ is een maat voor relatieve vochtigheid

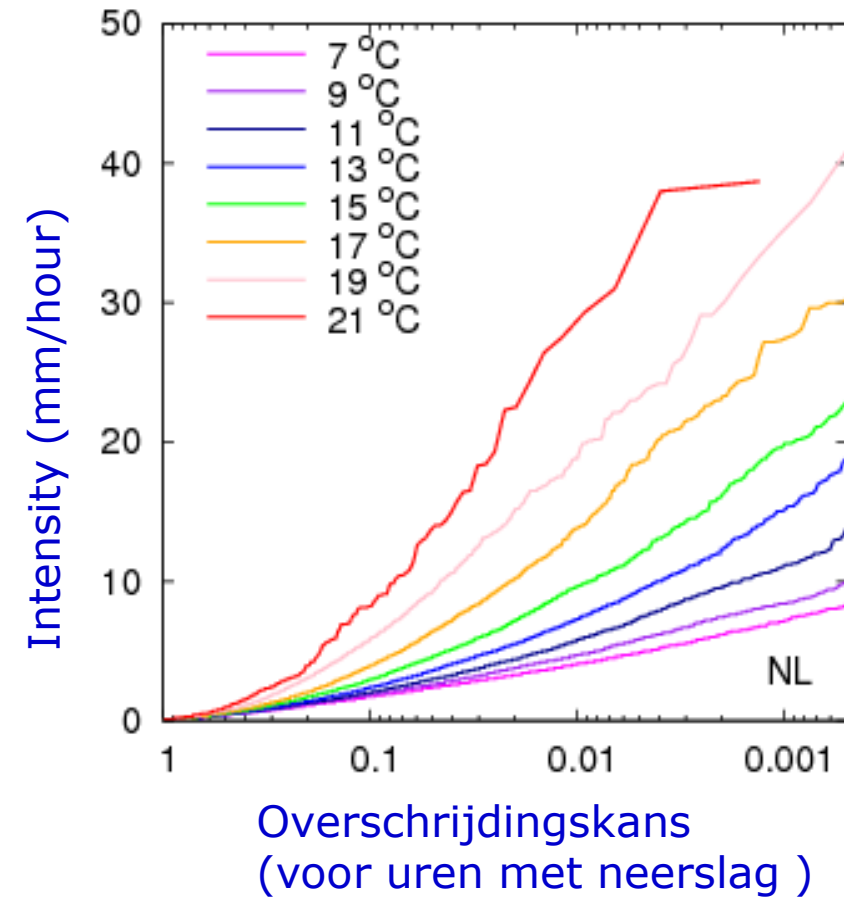
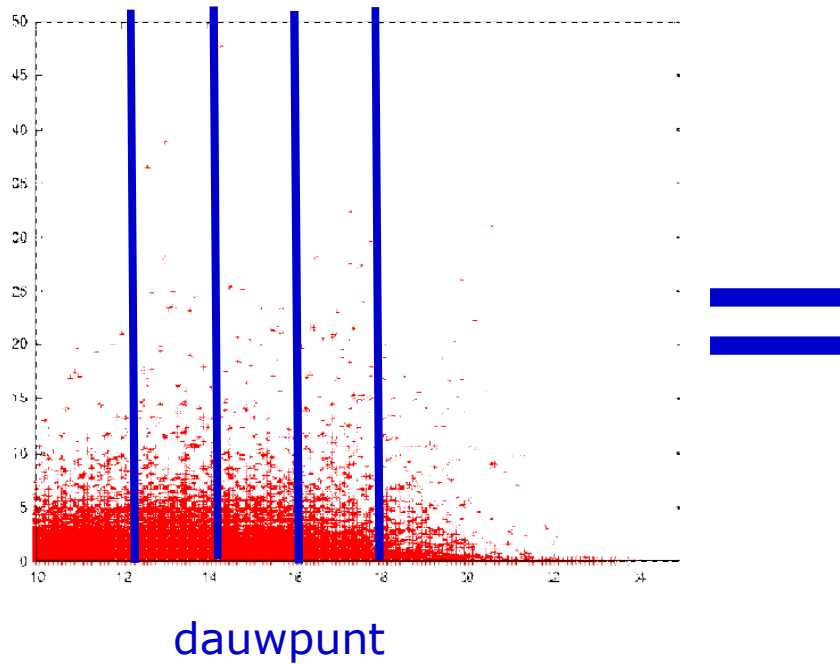

Als de temperatuur 1 graad stijgt bij constante relatieve vochtigheid stijgt het dauwpunt ook ~ 1 graden

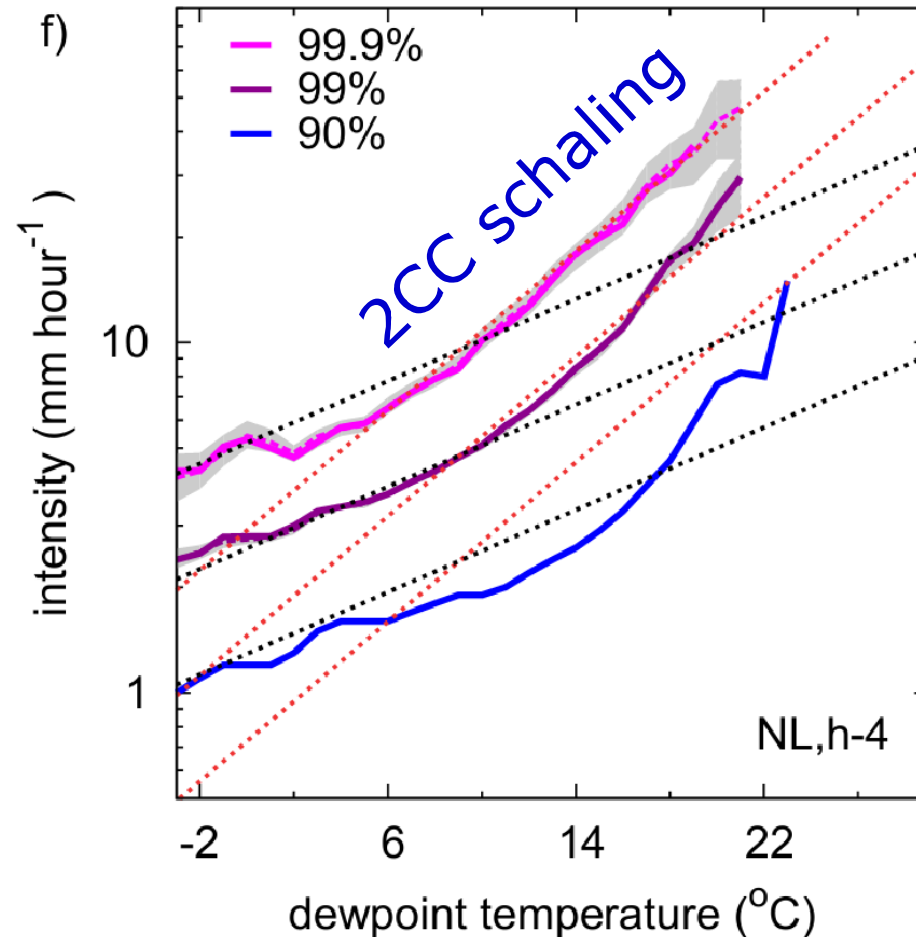
Is er een relatie tussen absolute vochtigheid en neerslag intensiteit ?

Opdelen data in temperatuurklassen geeft een ander beeld

“schaling” voor uurneerslag in Nederland (30 stations, 15 years of data)

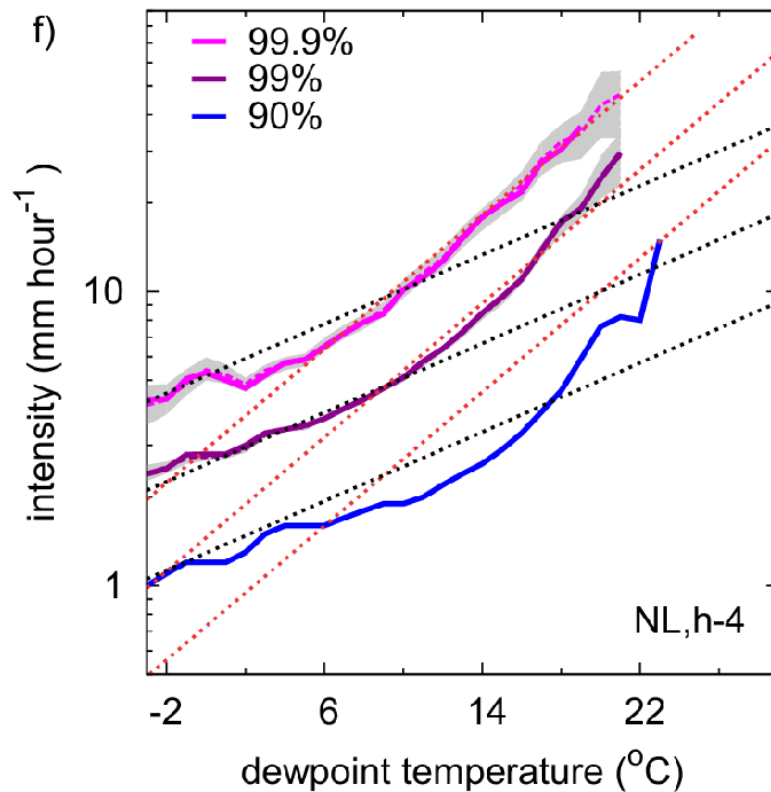

Dauwpunt: 4 uur voor de bui
als proxy voor de
vochtigheid van lucht waarin
de bui zich ontwikkeld

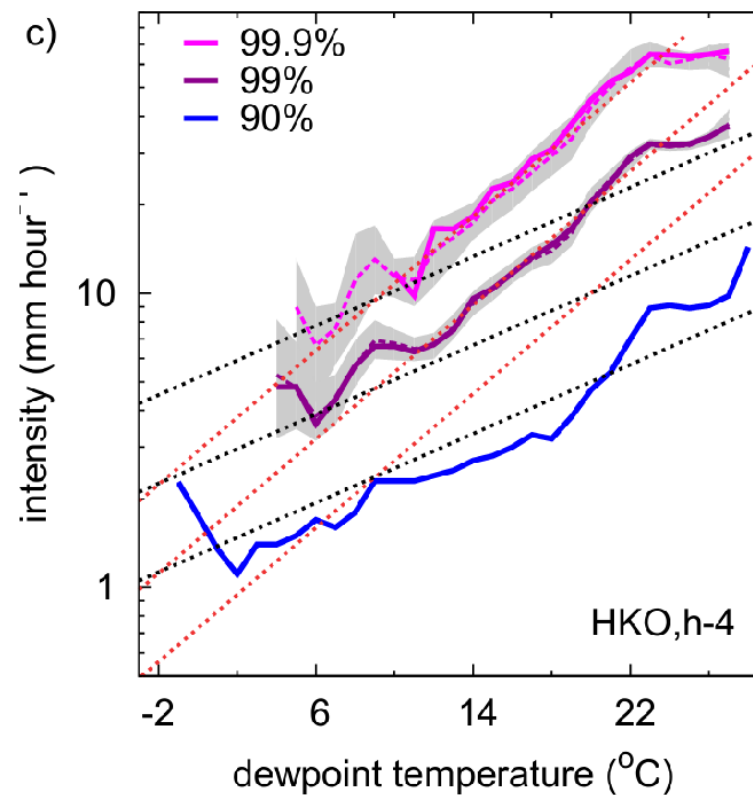

Data van NL en Hong Kong laten hetzelfde verband zien

Nederland

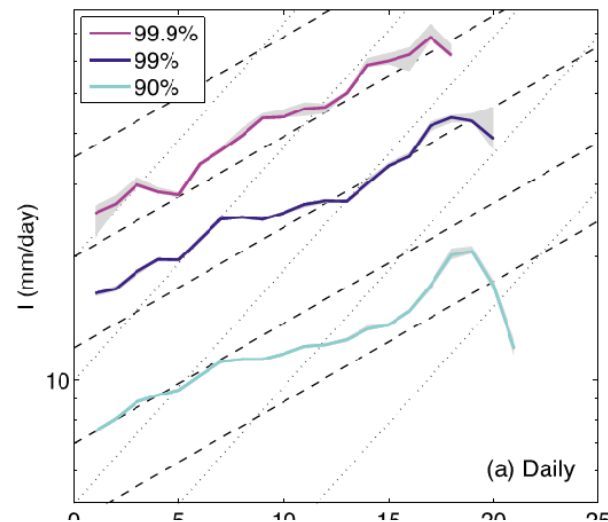

Hong Kong

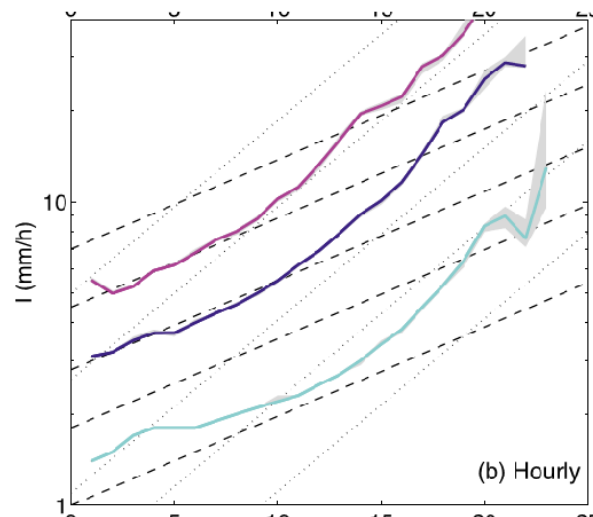

Korte tijdschaal geeft grotere range van 2CC schaling

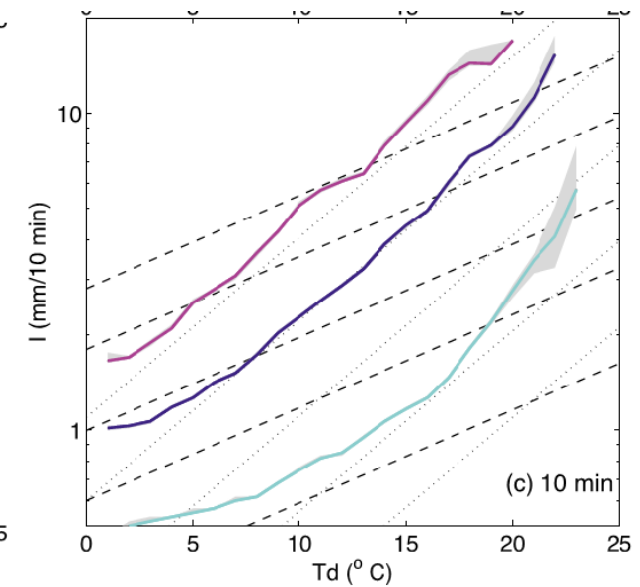
Dagsom

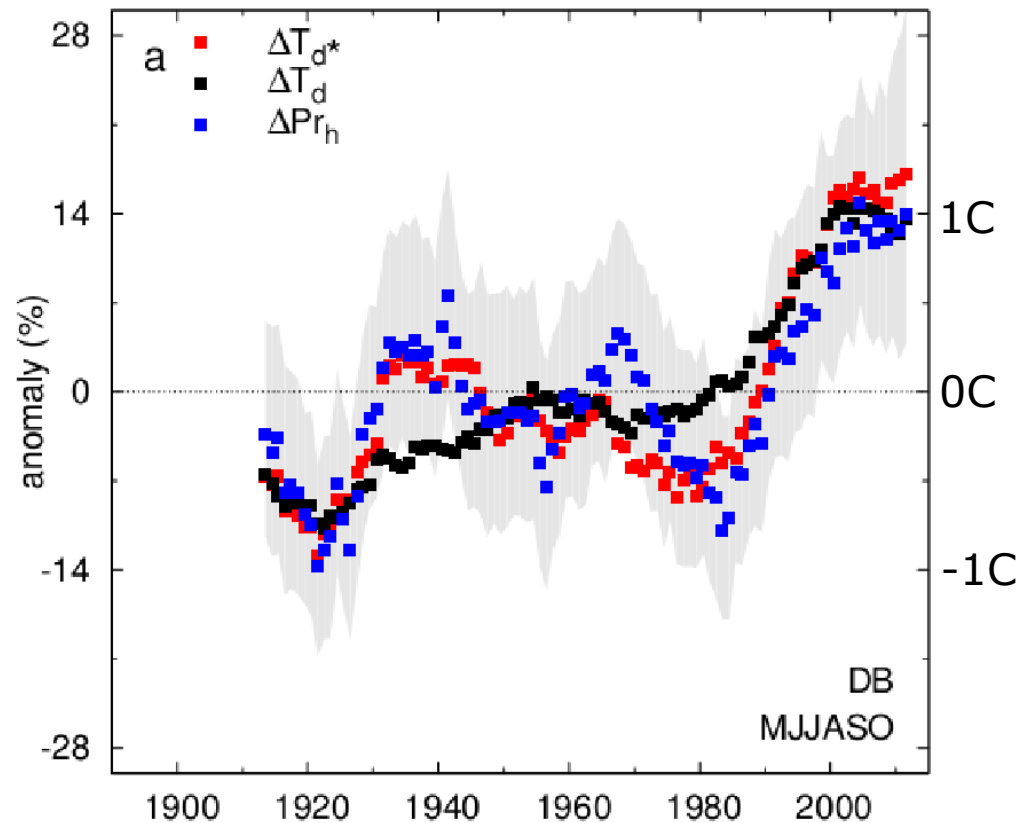
Uursom

10 minuten

Langjarige trends in neerslagintensiteit & dauwpunt

Uurneerslag (extreem)

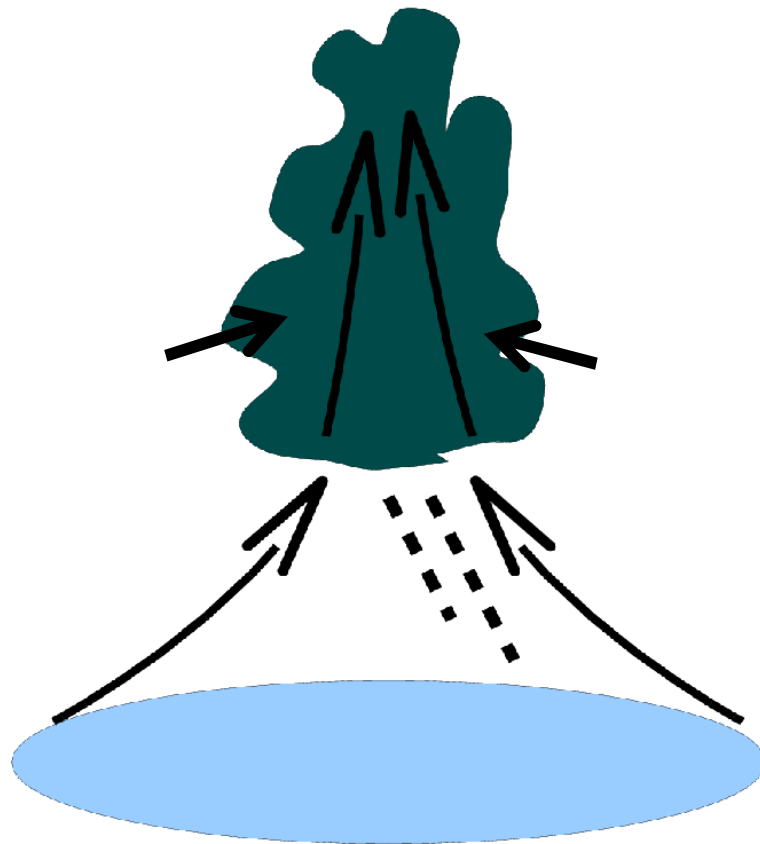
Dauwpunt op dagen met
zware neerslag

Gemiddelde dauwpunt

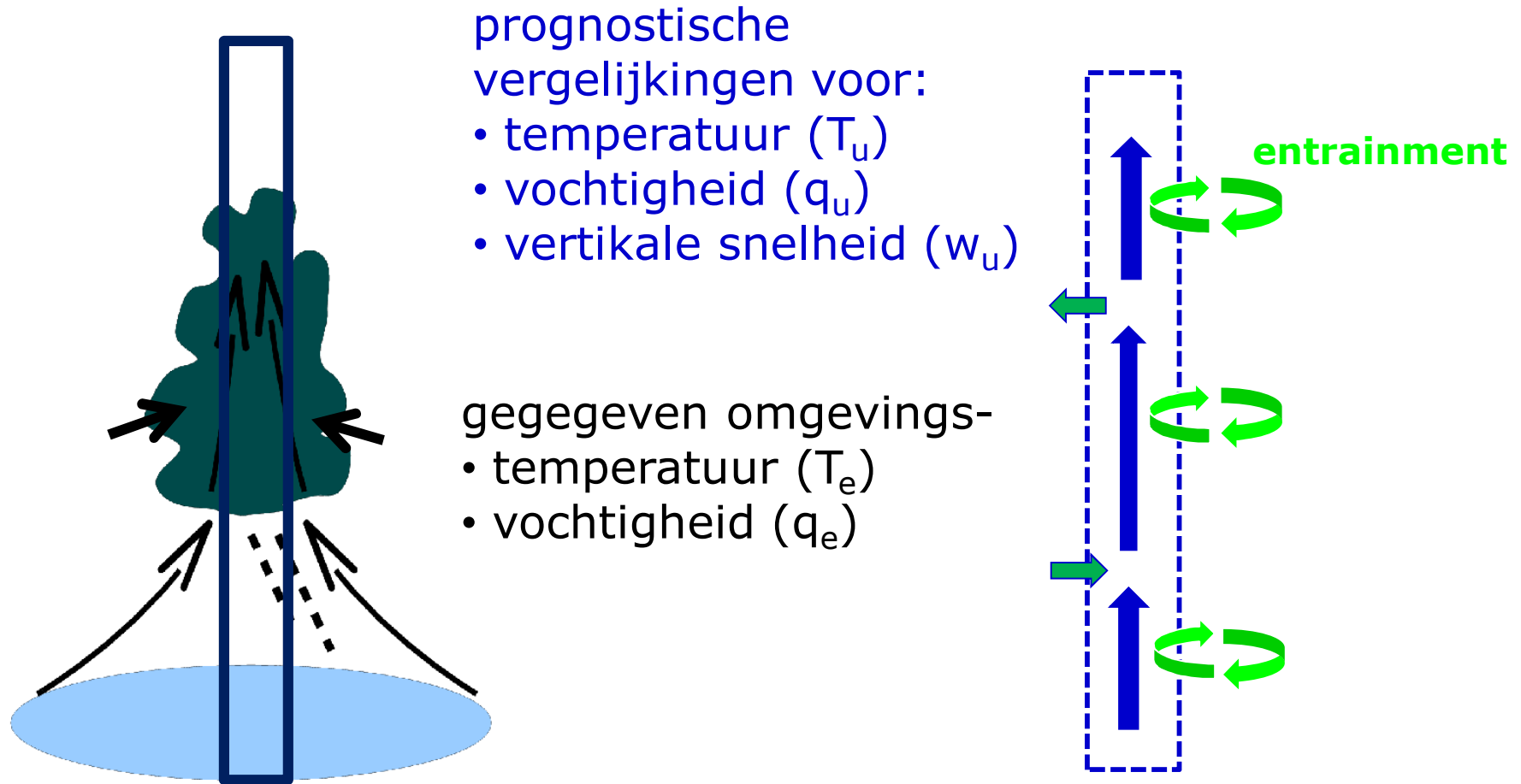
Hypothese: wolkindynamica speelt een cruciale rol

Positieve feedback

1. warmer
2. meer vocht komt in de wolk
3. meer condensatie & latente warmte komt vrij
4. sterkere bewegingen in wolk
5. meer vocht convergentie in wolk

Simpele weergave: “Entraining plume” model

Entraining plume model

condensatie

verticale advection

$$w_c \frac{\partial s_c}{\partial z} = L_v c - \epsilon w_c (s_c - s_e),$$

“temperatuur”

entrainment

$$w_c \frac{\partial q_{v,c}}{\partial z} = -c - \epsilon w_c (q_{v,c} - q_{v,e}),$$

waterdamp

$$w_c \frac{\partial q_{l,c}}{\partial z} = c - G - \epsilon w_c q_{l,c},$$

wolkenwater

neerslag

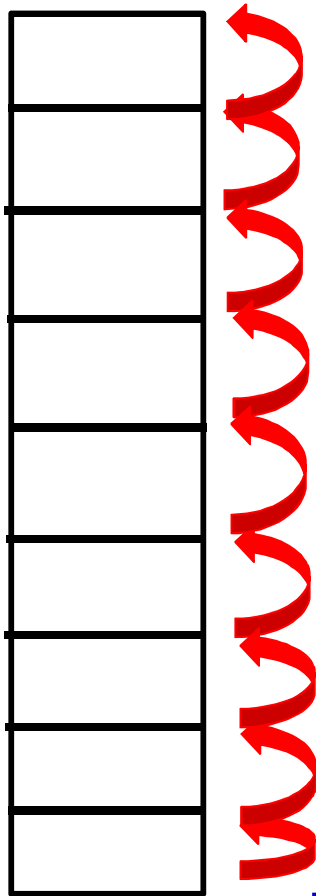
$$\frac{1}{2} \frac{\partial w_c^2}{\partial z} = -\alpha_1 \epsilon w_c^2 + \alpha_2 B, \quad \text{where} \quad B = g \frac{T_{v,c} - T_{v,e}}{T_{v,e}}.$$

verticale snelheid

NB: horizontale advection + tijdsafhankelijkheid verwaarloosd

Implementatie van het "entraining plume" model

randconditie: T, q, w oppervlak

Iteratieve loop van het oppervlak naar de top van de atmosfeer

1. Toepassen vergelijkingen voor temperatuur, wolkenwater, waterdamp

$$w_c \frac{\partial s_c}{\partial z} = L_v c - \epsilon w_c (s_c - s_e),$$

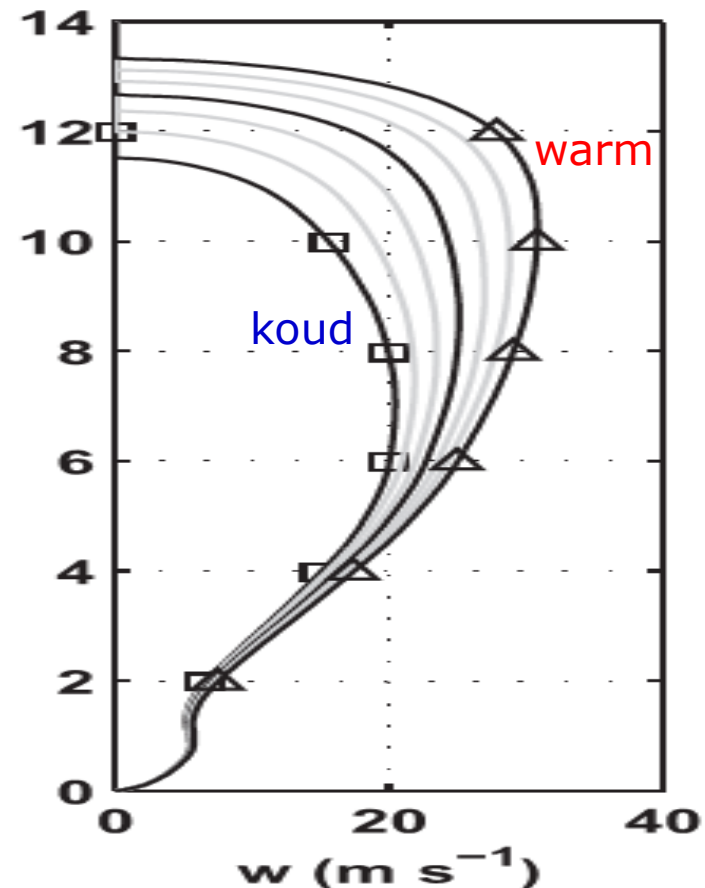
2. Doe condensatie wanneer $q > q_{\text{sat}}$ (er is een wolk) (**extra warmte !**)
3. wanneer te veel wolkenwater -> neerslag
4. Bereken verticale snelheid
5. Stop wanneer verticale snelheid = 0 (wolKentop bereikt)

Runs met entraining plume model onder verschillende atmosferische temperaturen

omgeving: temperatuur & vochtigheid op basis van waarnemingen van een convectieve dag

Herhaal experiment bij -3 .... 3 graden koudere/warmere atmosfeer, bij gelijke relatieve vochtigheid

Neerslag in het entraining plume model

Aanname: geen entrainment ($\varepsilon = 0$)

$$P = \int_{z_b}^{top} c dz = - \int_{z_b}^{top} w_c \frac{\partial \rho q_{s,c}}{\partial z} dz \quad (1)$$

c: condensatie; $q_{s,c}$ saturatie waarde

Herschrijven (1)

$$P = \boxed{w_c \rho q_{s,c} |_{z_b}} + \boxed{\int_{z_b}^{z_t} \frac{\partial(\rho w_c)}{\partial z} q_{s,c} dz}$$

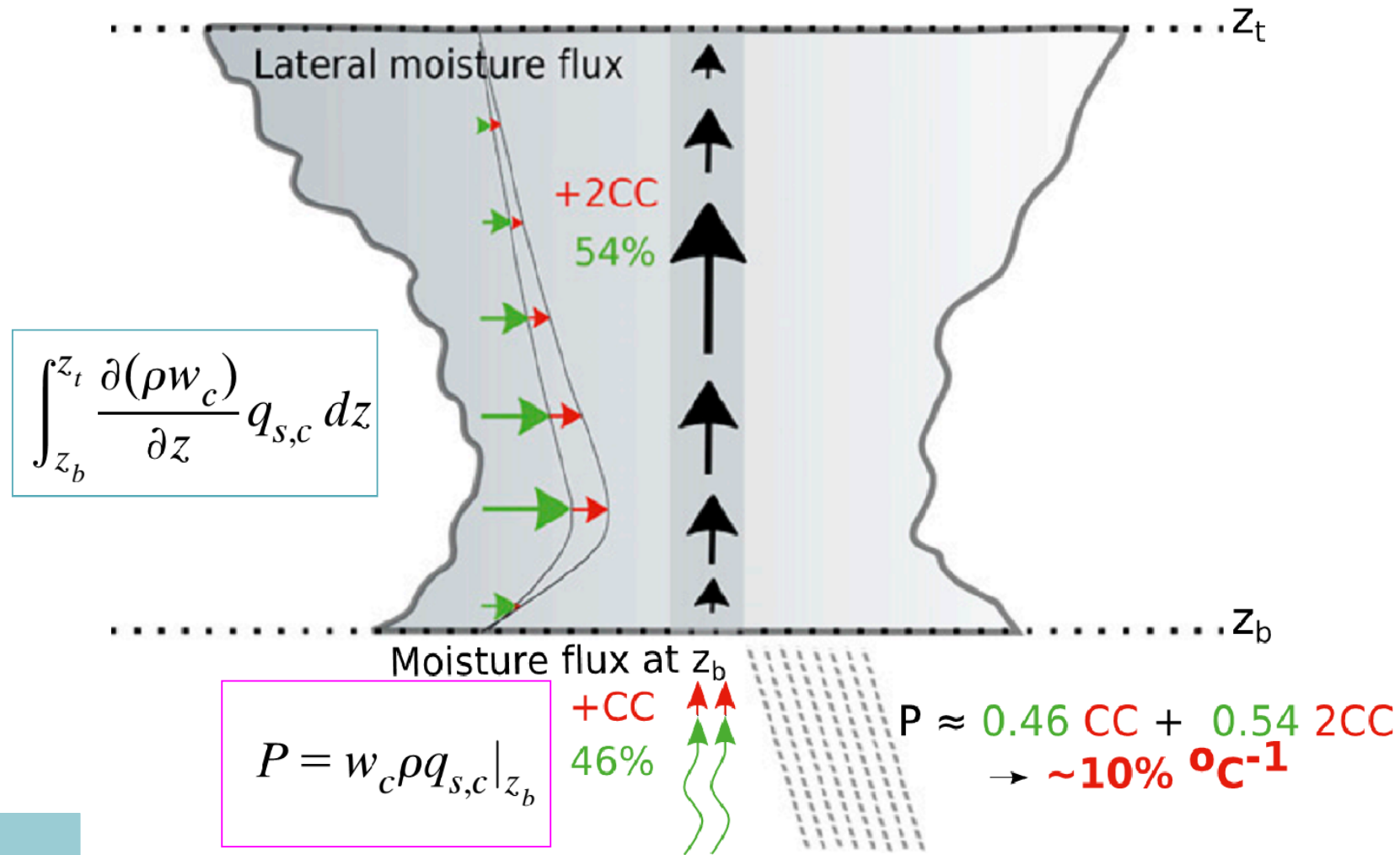
flux op wolkenbasis

laterale flux

Neerslag in het entraining plume model (2)

Klimaatmodellen

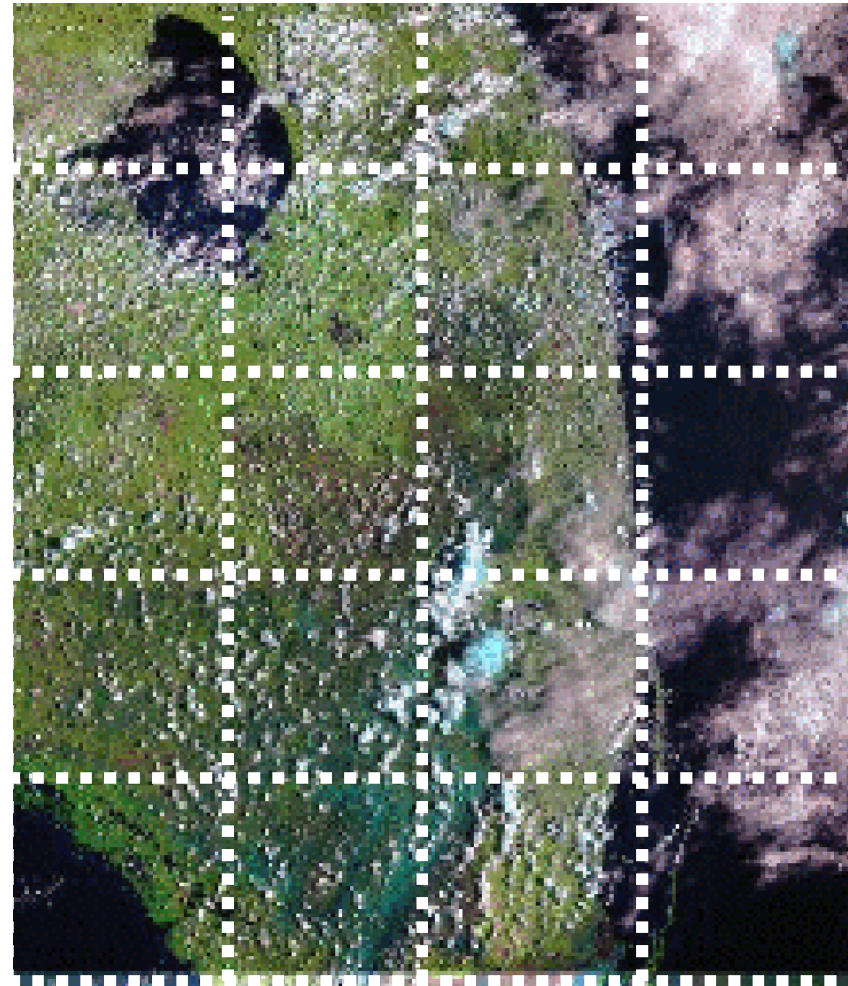
Klimaten modellen rekenen op een relatief grof grid

Gobale klimaatmodellen ~ 100 km

Regionale klimaatmodellen ~ 25 km

De meeste wolkenprocessen worden niet opgelost

Deze modellen gebruiken ***parameterisaties*** om wolkenprocessen te representeren

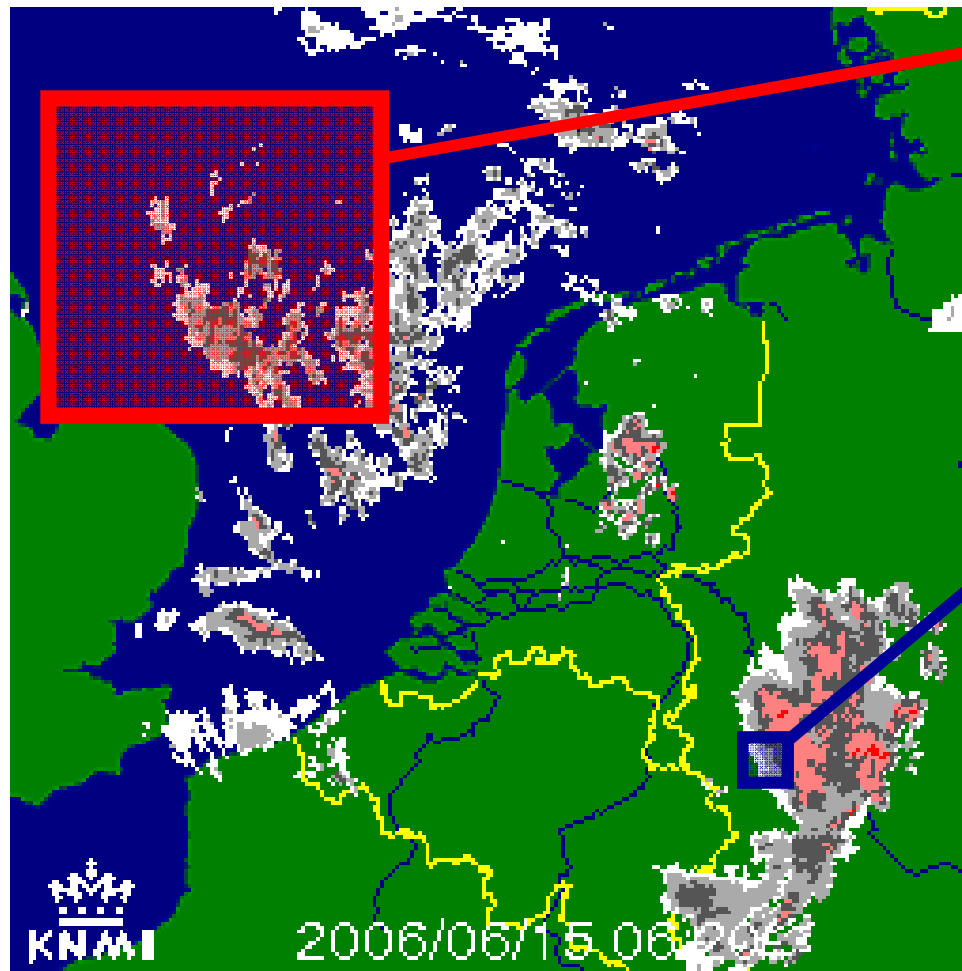

50 km

Klimaatmodellen

Mondiaal klimaatmodel
(Mondiaal, 100-200 km
resolutie)

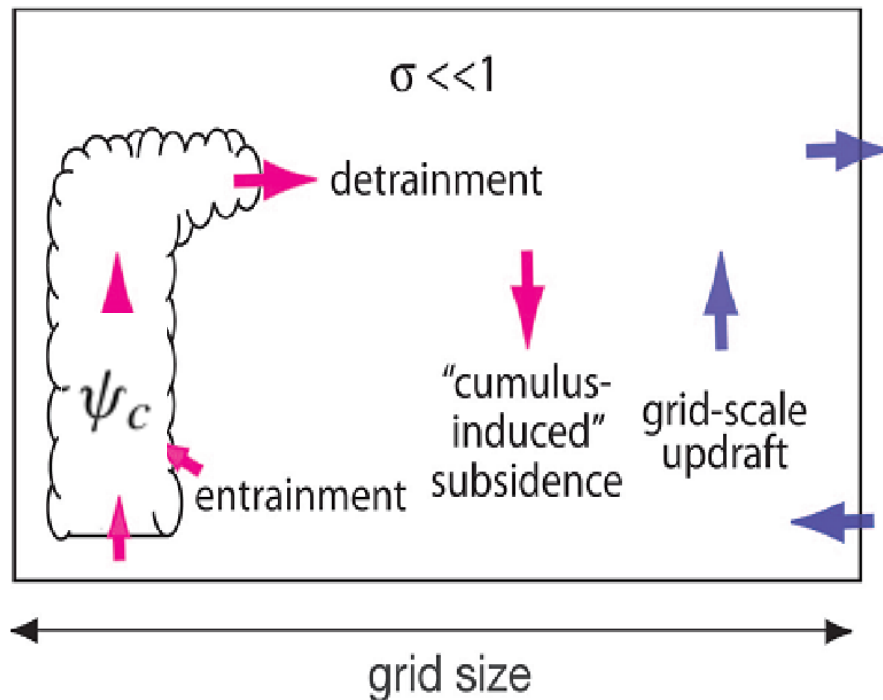
“lichte regen”

Regionaal Klimaatmodel
(Europe, 10-50 km resolutie)

“indicatie intensiteit bui”

Parameterisaties van convectie: "massa flux"

σ wolkenfractie

$$\bar{\psi} = \sigma \psi_c + (1 - \sigma) \tilde{\psi}.$$

temperatuur of
abs. vochtigheid

$$\bar{w} = \sigma w_c + (1 - \sigma) \tilde{w}$$

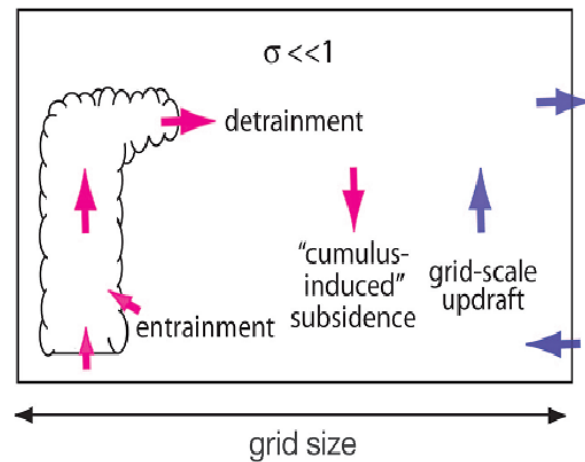
$$\overline{w\psi} - \bar{w} \bar{\psi} = \frac{\sigma}{1 - \sigma} (w_c - \bar{w}) (\psi_c - \bar{\psi}).$$

Assuming, $\sigma \ll 1$, $|\tilde{w}| \ll w_c$

$$M_c \equiv \rho \sigma w_c$$

$$\rho (\overline{w\psi} - \bar{w} \bar{\psi}) \approx M_c (\psi_c - \bar{\psi}),$$

Parameterisatie versus werkelijkheid

$\neq$

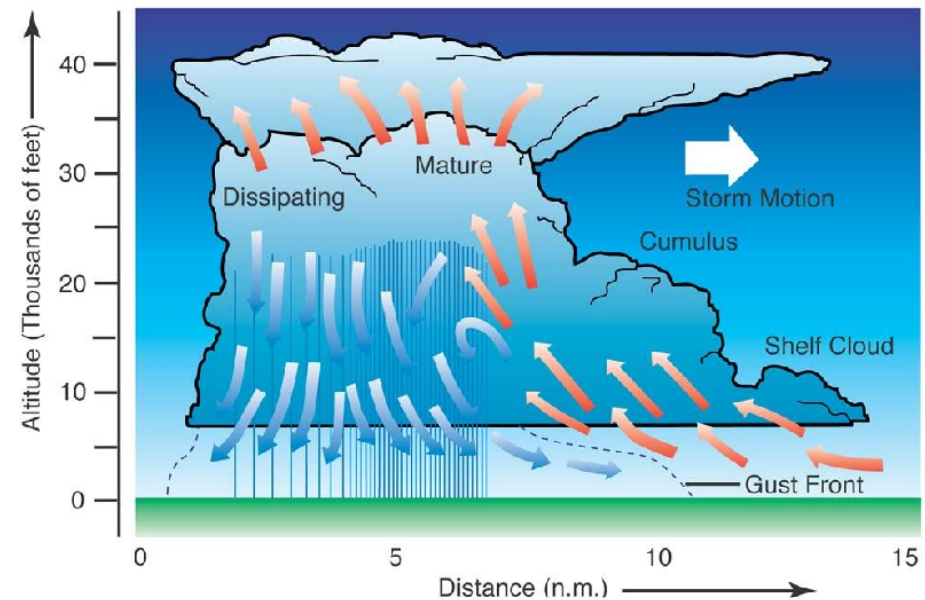
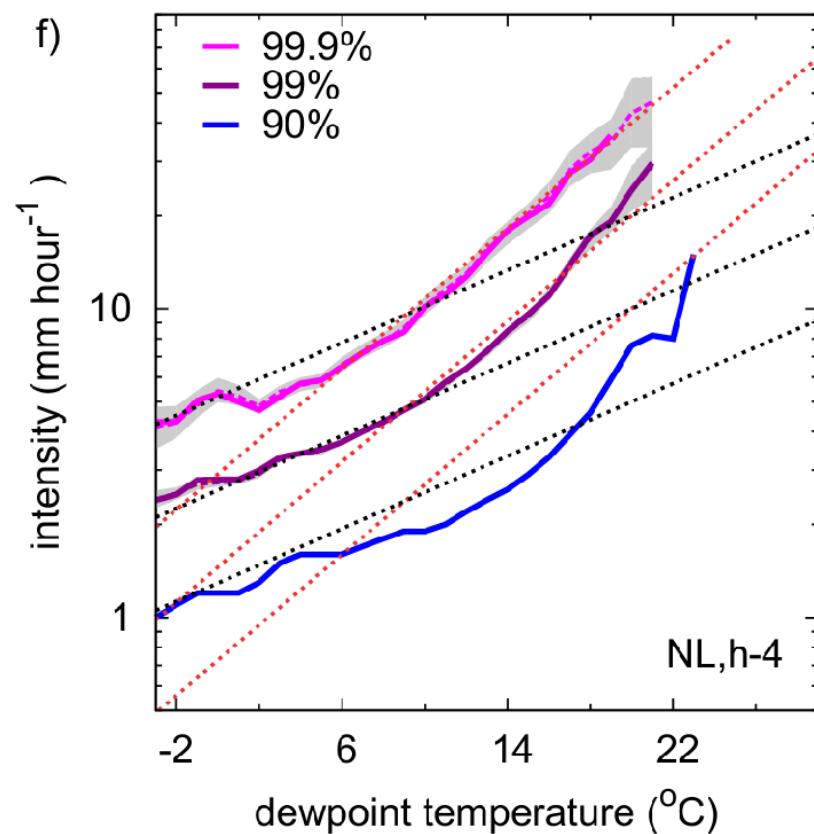

FIG 09-12
© Jeppesen, Inc. 2004, 2007 All Rights Reserved
Aviation Weather

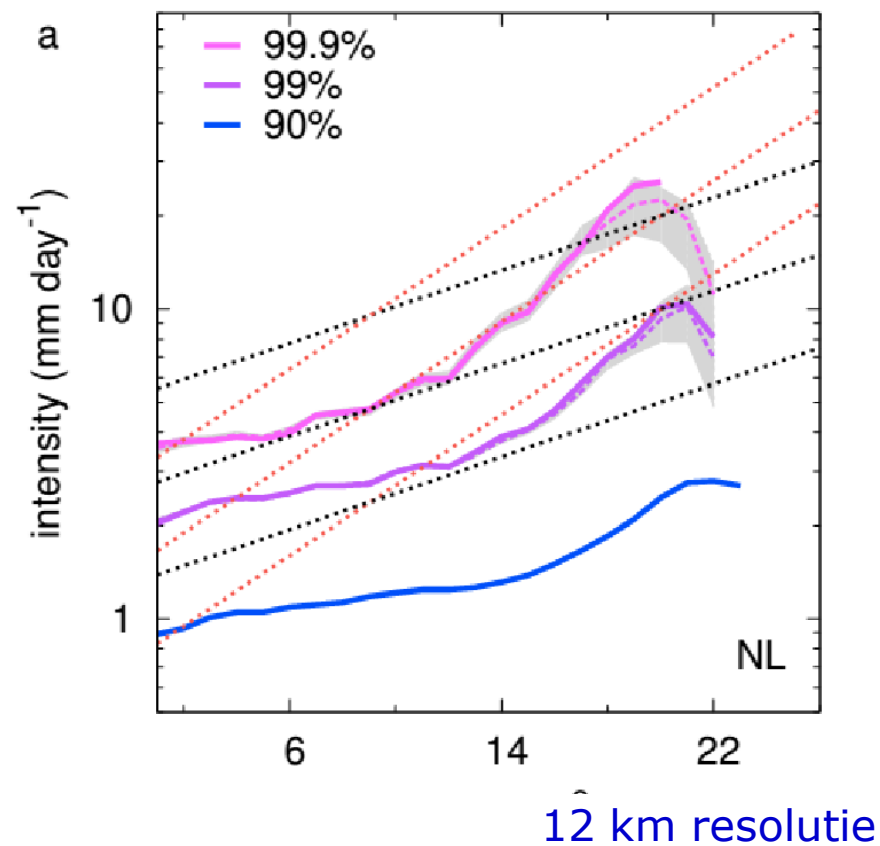

klimaatmodel versus waarnemingen

OBSERVATIES

MODEL (RACMO2)

Mesoschaal atmosfeer modellen

1. Zeer hoge resolutie: grid van 2.5 km
2. Dynamica niet-hydrostatisch

$$\frac{\partial p}{\partial z} = -\rho g, \quad \Rightarrow \quad \frac{dw}{dt} = -\frac{1}{\rho} \frac{\partial p}{\partial z} - g$$

Hydrostisch:
druk wordt bepaald door gewicht
atmosfeer

Niet-hydrostisch:
ook dynamische effecten op druk

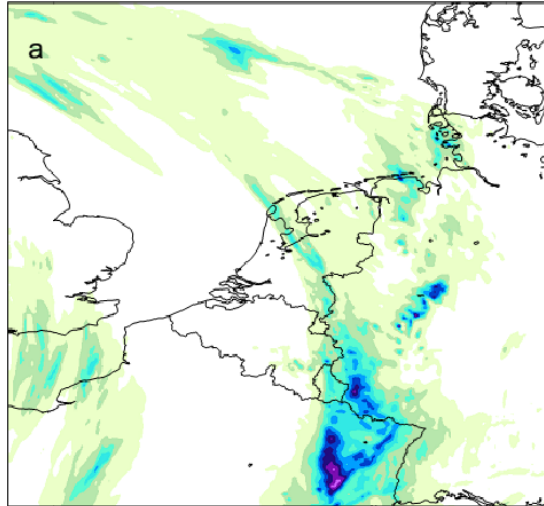
3. Zeer rekenintensief (geen klimaatintegraties mogelijk)

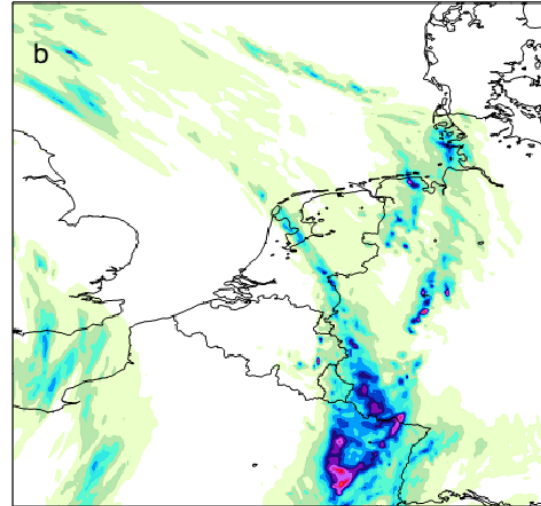
Simulaties met het mesoschaal model

referentie

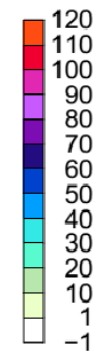
reference

plus_2

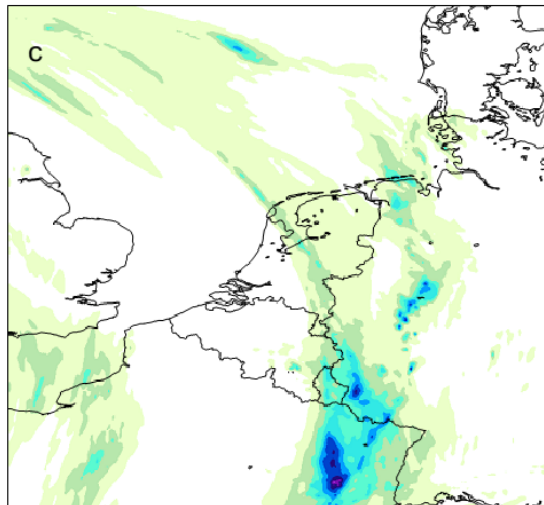

+2 graden

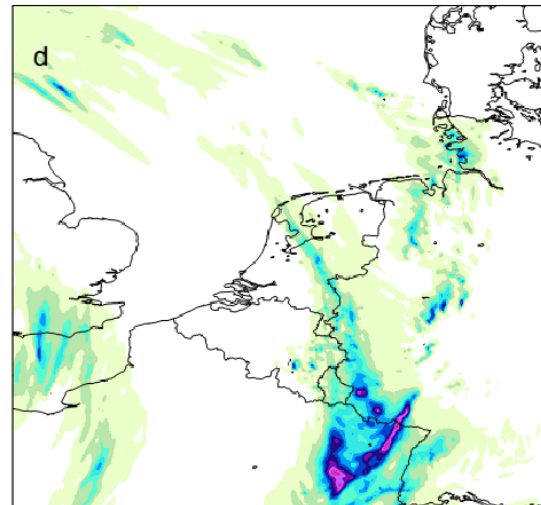

-2 graden

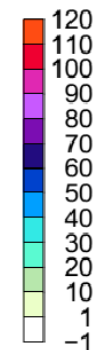
min_2

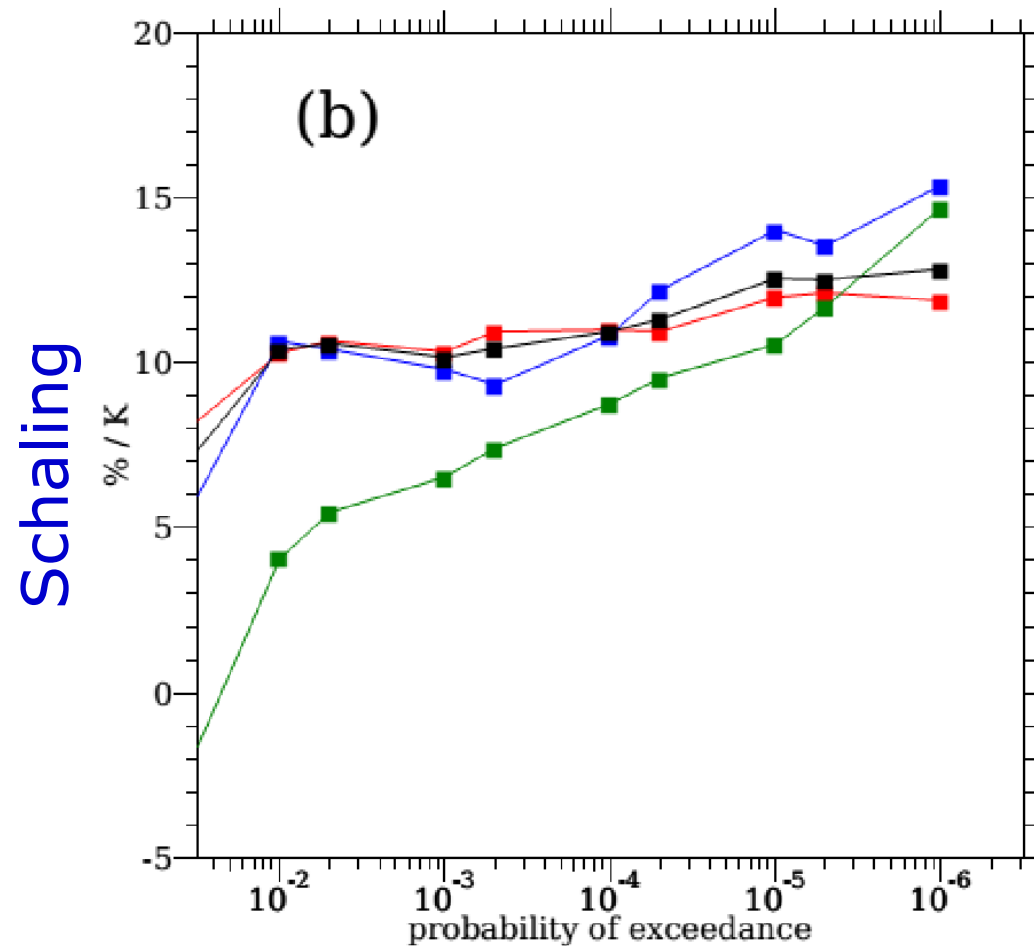
plus_climate

+2 degrees,
"realistic
profile
perturbation"

Verandering uurneerslag op basis van 10 cases

In de staart van de verdeling
11-14 % toename
van uurneerslag
per graad
opwarming

Samenvatting

1. De hoeveelheid vocht in de atmosfeer neemt toe bij opwarming door het broeikaseffect
2. Hiermee nemen neerslagextremen toe
3. Op basis van observaties: de intensiteit van neerslagextremen in convectieve buien kan 2 maal zo snel toenemen als de hoeveelheid vocht, tot zo'n 12-14 % per graad (2CC relatie)
4. Met conceptuele modellen begrip 2CC relatie (maar niet volledig verklaard)
5. Klimaatmodellen: onderschatting geobserveerd verband door onvoldoende resolutie en modelvereenvoudigingen (parameterisatie) convectie voor hoge temperaturen
6. Mesoschaal modellen: voorzichtige ondersteuning 11-14 % per graad

